

АПРОБАЦІЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЄДНОСТІ ЙОГО ІНВАРІАНТНОЇ І ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВИХ: ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ КОНЦЕПТ

Г. О. Васьківська, докт. пед. наук

Дидактико-методичний концепт дослідження передбачає розроблення й апробацію концептуальної моделі формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових.

Для реалізації сучасних вимог і запитів суспільства щодо профільного навчання, забезпечення індивідуальної орієнтованості змісту освіти старшокласників, гарантованого досягнення обов'язкового рівня загальноосвітньої підготовки випускників, реалізації індивідуальних програм профільного навчання необхідно забезпечити його дидактико-методичними розробками. Такі розробки розкриватимуть: дидактичні засади організації

профільного навчання з огляду на інваріантну і варіативну освітні складові; дидактичні умови, за яких коригування змісту освітніх галузей забезпечить можливості для повноцінного здійснення профільного навчання у старшій школі; дидактичні можливості освітніх компонентів щодо формування в учнів ключових і предметних компетентностей.

На узагальнювально-впроваджувальному етапі було апробовано концептуальну модель формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових.

У контексті нашого дослідження модель розглядається як кероване, відкрите, багатокомпонентне утворення, яке цілісно відображає процес формування змісту профільного навчання і потребує узгодженого поєднання його елементів. Структуру концептуальної моделі формування змісту профільного навчання складають такі компоненти: цільовий, організаційно-управлінський, змістовий, операційний.

Цільовий компонент. Профільне навчання в старших класах здійснюється на основі співвідношення базових і профільних предметів, курсів за вибором, кожен із них виконує певну роль у реалізації освітніх завдань. Відповідно, на якість профільної освіти впливає стандарт, який має унормувати співвідношення між навчальними годинами, обов'язковими для вивчення, та тими, що зможуть обирати учні старшої школи. Інваріантна освітня складова носить загальноосвітню, загальнокультурну, світоглядну спрямованість і передбачає розвиток ключових компетентностей як необхідної основи успішної життєдіяльності індивіда в сучасному світі. Водночас, варіативна складова забезпечує гнучкість структури шкільних навчальних планів, інтеграцію суміжних предметів, диференціацію, уніфікацію та гуманізацію освітнього процесу, тобто варіативна освітня складова може бути спрямована також на здійснення початкової професійної підготовки школярів і здобуття ними певних професій.

Організаційно-управлінський компонент. Профільна спрямованість освіти може реалізуватися за гуманітарним, природничим, політехнічним, спортивним, мистецьким напрямками і відповідними їм профілями: гуманітарний (лінгвістичний, літературний, історичний, суспільствознавчий, людинознавчий, психологічний, філософський, громадянсько-правовий, економічний, культурно-мистецький, комунікативний, етико-естетичний, соціологічний та ін.); природничий (біологічний, фізичний, хімічний, географічний, астрономічний, екологічний та ін.); політехнічний (математичний, інформаційно-комунікаційний, проектно-технологічний та ін.); спортивний (здоров'язбережувальний, валеологічний, військово-патріотичний, фізкультурний та ін.); мистецький (образотворчий, театральний, хореографічний, вокальний, поетичний та ін.

Змістовий компонент. Потребує посилення профілізації змісту навчальних предметів інваріантної складової і курси за вибором.

Операційний компонент має реалізуватися через дидактичні моделі й технології особистісно орієнтованого навчання.

Апробована концептуальна модель формування змісту профільного навчання забезпечує реалізацію його профільно спрямованого потенціалу, який

розкривається у взаємопов'язаному змісті навчального матеріалу варіативної та інваріантної складових та охоплює як формування ключових компетентностей старшокласників, так і проектування процесу навчання з перспективою ініціації смислів життєвого та професійного самовизначення.